AVİM Yorum • No: 2023 / 36 • Eylül 2023

SOYKIRIM SUÇUNUN DEĞERSİZLEŞTİRİLMESİ

Tuğçe TECİMER

-

2020 Dağlık Karabağ Savaşı sonrası Ermenistan ve Azerbaycan arasında ortaya çıkan anlaşmazlıklar henüz çözülememiştir. Azerbaycanın Laçın yolu üzerinde gümrük denetim noktası kurmasından rahatsızlık duyan Ermeniler bölgede insani bir kriz yaşandığını ve Azerbaycanın Karabağ Ermenilerini açlığa mahkûm ettiğini iddia etmektedirler. Azerbaycan yetkililerinin burada herhangi bir abluka uygulanmadığını belirtmelerine rağmen kamuoyu oluşturma çabası içinde olan bir kesim, iddialarını daha da ileriye götürerek burada aktif bir soykırım uygulandığını savunmaktadırlar. Ermenistan Devlet Başkanı Nikol Paşinyan da söz konusu asılsız iddialara yeni bir boyut eklemiş ve 31 Temmuzda Agence France Presse' (AFP) verdiği bir röportajda konuyu daha da ileri taşıyarak Azerbaycan ile Dağlık Karabağ konusunda yaşanan siyasi anlaşmazlığı izah ederken Holokost terimini kullanmıştır.[1]

Holokost, Adolf Hitler liderliğindeki Nazi Almanyası döneminde yaklaşık altı milyon Yahudinin sistemli bir şekilde katledilmelerine verilen isimdir.[2] Bu süreçte Nazi Almanyası, Yahudileri gettolara hapsetmiş, toplama kamplarında işkencelere maruz bırakmış, tıbbi deneyler için kullanmış, gaz odalarında öldürmüş ve daha birçok insanlık dışı faaliyetler sergilemiştir. Dolayısıyla Holokostun siyasi anlaşmazlık yaşanan her durumda kullanılması, tarif edilemez acılara maruz kalmış olan Yahudiler için kabul edilemez bir durum olduğu gibi söz konusu terimin Dağlık Karabağ için kullanılmasının hiçbir hukuki dayanağı da bulunmamaktadır.

6 Eylülde Rabbinical Center of Europe (RCE) tarafından Avrupanın önde gelen 50 hahamın imzasının bulunduğu bir açıklama yapılarak özellikle Paşinyan ve Ermenistan Cumhurbaşkanı Vahagn Haçaturyana hitaben bir kınama mektubu yayınlanmıştır. Mektupta Ermeni liderlerine Ermeni halkının, Yahudi halkının çektiği korkunç insani acıları tanıdığını ve onurlandırdığını açıkça ve net bir şekilde açıklama ve herhangi bir siyasi düşünceyi daha da ileri götürmek için Yahudi halkının çektiği acının boyutunu küçümsemeyi bırakma çağrısı yapılmıştır.[3]

Bilindiği gibi Ermeniler, Batı dünyasının desteğini pekiştirmek amacıyla Holokostu kendilerine bir referans olarak kullanmaktadırlar[4]. Yahudi toplumunu temsil eden hahamlar tarafından yayınlanan mektup, Yahudilerin bu ifadenin siyasi anlaşmazlık yaşanan her ülkeye karşı kullanabilecek kadar basitleştirilecek bir terim olarak

görülmesinden duydukları hoşnutsuzluğunun en somut ve güncel örneğidir. Uzun yıllardan itibaren süregelen iddialar göz önünde bulundurulduğunda bu tepki her ne kadar geç verilmiş olsa da, Ermenilerin tarihi gerçekleri çarpıtan iddialarını çürüten bir hakikatin ifadesi olmaktadır.

Holokost teriminin içi boş olarak kullanılmasına tepki gösteren hahamları cehalet ve kibirle suçlayan radikal Ermeniler ise, Azerbaycanı Dağlık Karabağdaki Ermenileri yiyecek, içecek ve temel ihtiyaçlardan mahrum bırakarak açlıktan öldürmekle suçlamaktadır.[5] Bu suçlamaların asılsız olduğu daha önceki bir yazımızda detaylı şekilde açıklanmıştı.[6] İlaveten Bakûdeki Gürcü Sefarad Yahudi Topluluğu Başkanı Haham Zamir İsayev, Dağlık Karabağda yaşanan gelişmelerin Hitlerin açlık planına benzetilmesine şiddetle karşı çıkmış, Karabağ Ermenilerinin düğünlerde ve restoranlarda yayınladıkları Instagram hikâyelerini hatırlatarak tepki göstermiştir.[7]

Lemkin Soykırımı Önleme Enstitüsü de söz konusu mektuba cevaben bir açıklama yayınlanmıştır. Yayınlanan açıklamada soykırım iddialarına delil olarak, Azerbaycan hükûmet yetkililerinin Ermenilere karşı insanlık dışı terimler kullandığı ve Azerbaycan ordusunun yakalanan savaş esirlerine uyguladıkları kötü davranışlardan bahsedilmektedir. İlaveten Enstitü, mektubu hazırlayanların siyasi anlaşmazlık terimini kullanmasının altında Azerbaycan hükûmetinin iyi finanse edilen ve yetenekli propagandasından istemeden etkilenmiş olabileceği belirtilerek yeni bir asılsız iddiada daha bulunmuştur.[8]

IIGHRSde (Institute for Genocide and Human Rights Studies), RCEnin mektubuna cevaben bir açıklama yayınlamış ve 1948 sözleşmesinin II. maddesini referans göstererek Dağlık Karabağdaki durumu soykırım olarak tanıdıklarını belirtmiştir.[9]

Bilindiği üzere 1948 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından kabul edilen Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi 1951 senesinde yürürlüğe girmiştir. Söz konusu sözleşmede belirtildiği gibi bir suçun soykırım olarak kabul edilebilmesi için belirli şartlar vardır[10] ve söz konusu suçu işlediği iddia edilen kimseler sözleşmede yer alan yetkili mahkemeler tarafından yargılanmalıdır. Aksi halde insanlığa karşı işlenen suçların en büyüğü olarak kabul edilen soykırım kavramının bu şekilde değersizleştirilmesi, işlenebilecek soykırım suçlarına zemin hazırlayabileceği gibi soykırım suçunu işleyen kişi veya kurumların da suçlarını inkâr etmelerine yardımcı emsal oluşturabileceklerdir.

Dünyada uluslararası mahkemelerde görülen 3 soykırım davası bulunmaktadır. Bunlar; Nürnberg Uluslararası Askeri Ceza Mahkemesi (Ekim 1954), Ruanda Uluslararası Ceza Mahkemesi (2 Eylül 1998) ve Yugoslavya Uluslararası Ceza Mahkemesidir (26 Şubat 2007). Görüldüğü üzere Lemkin Enstitüsünün iddialarının hukuki bir temeli yoktur ve bu yaklaşımı ile enstitü hukuku hiçe sayan, yanlı ve nefret duygularına hizmet eden bir konuma gelmektedir.

Sonuç olarak RCEnin gösterdiği tepkiyi kınayan radikal Ermeni grupların, Lemkin Enstitüsü ve IIGHRSnin, asılsız iddialar konusunda uzun zamandır gösterdikleri ikircikli tavırları alışılagelmiş olmakla beraber söz konusu kişi ve kurumların bu politikalarına, gerçekten soykırıma uğramış Yahudiler tarafından dahi karşı çıkılması dikkat çekici bir gelişmedir.

Ermenilerin gerek Sevk ve İskân Kanununa yönelik yaptıkları asılsız suçlamalar gerekse Dağlık Karabağda şu anda yapılmakta olduğunu ileri sürdükleri soykırım suçlamalarının hem tarihi gerçeklere hem de uluslararası hukuka göre hiçbir gerçekliliği bulunmamaktadır. Ermenistan ve Azerbaycan arasındaki siyasi anlaşmazlıkların çözümlenmesi için yoğun çalışmaların sürdürüldüğü bu dönemde soykırım teriminin bu derece asılsız ve rahat kullanımı müzakere sürecine zarar vereceği gibi kavramın önemini de gölgelemektedir.

**Fotoğraf: Rabbinical Center of Europe - https://rce.eu.com/en/item/43538/*

[1] Prime Minister Pashinyans interview to AFP, The Prime Minister of the Republic of Armenia, 21 Temmuz, 2023, https://www.primeminister.am/en/interviews-and-press-conferences/item/2023/07/21/Nikol-Pashinyan-interview-France-Press-Agence/.

[2] Melis Özoğlu, Nazilerin Kanlı Serüveni: 6 Milyon Kişiyi Katlettiler, EuroNews, 26 Ocak, 2015, https://tr.euronews.com/2015/01/26/tarihin-en-buyuk-utanclarindan-biri-yahudi-soykirimi.

[3] Dozens of Leading Rabbis Condemn Armenian Leaders for Using Holocaust Rhetoric, Rabbinical Center of Europe, 6 Eylül, 2023, https://rce.eu.com/en/item/43538/.

[4] Armenian Leaders Slammed by Rabbis for Using Holocaust Rhetoric, The Jerusalem Post, 9 Eylül,2023, https://www.jpost.com/international/article-758232.

[5] Harut Sasunyan, Revisionist European Rabbis Deny the Armenian Genocide, The California Courier, 11 Eylül, 2023, https://www.thecaliforniacourier.com/revisionist-european-rabbis-deny-the-armenian-genocide/.

[6] AVİM, Azerbaycan Ermenistan Arasında Laçın Koridoru Gerginliği Yorum No : 2023 / 32, AVİM, 4 Ağustos, 2023, https://avim.org.tr/tr/Yorum/AZERBAYCAN-ERMENISTAN-ARASINDA-LACIN-KORIDORU-GERGINLIGI#_ftn4.

[7] Ariel Kogan, Rabbis Protest Armenian Usage of the Holocaust as a Foreign Propaganda Tool, I24 News, 8 Eylül, 2023, https://www.i24news.tv/en/news/analysis-opinion/1694183792-rabbis-protest-armenian-usage-of-the-holocaust-as-a-foreign-propaganda-tool.

[8] Statement in Response to the Open Letter Sent by the Rabbinical Center of Europe to the President and Prime Minister of Armenia, Lemkin İnstitute, 9 Eylül, 2023, https://www.lemkininstitute.com/statements-new-page/statement-in-response-to-the-open-letter-sent-by-the-rabbinical-center-of-europe-to-the-president-and-prime-minister-of-

armenia.

[9] Open Letter to the Rabbinical Center of Europe, The Armenian Weekly, 12 Eylül, 2023, https://armenianweekly.com/2023/09/12/open-letter-to-the-rabbinical-center-of-europe/ .

[10] Ayrıntılı bilgi için bkz., Soykırım Suçunun Önlenmesi Ve Cezalandırılması Sözleşmesi İHD Başkanlığı, Erişim Tarihi: 12 Ağustos, 2023, https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/2312020093827bm_11.pdf.

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: TECİMER, Tuğçe. 2026. "SOYKIRIM SUÇUNUN DEĞERSİZLEŞTİRİLMESİ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2023 / 36. Eylül 15. Erişim Kasım 08, 2026. https://www.avimbulten.org/tr/Yorum/SOYKIRIM-SUCUNUN-DEGERSIZLESTIRILMESI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır